

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

LETNO (ANO) XLVIII (42)

Stev. (No.) 47

BUENOS AIRES

20 de noviembre - 30. novembra 1989

Socializem v precepu

Socializem se je dosedaj povsod in v vseh različicah izkazal za neuspešnega, nerealističnega in ni izvedel ničesar, za kar se je prizadeval. To ni le floskula kakega zakrnjenega antikomunista, ampak splošen uvid celo marksističnih teoretikov. Kako sedaj ven iz socializma ali vsaj kako ga spremeniti in prilagoditi novim izzivom, to je danes predmet debat v vsem socialističnem taboru. Najbolj ostre in domiselne kritike, najbolj prefinjen humor in bistroumne smešnice na račun zavoženega sistema prihajajo od tam.

V nekaterih deželah se vodstvene strukture (izgleda) resno trudijo, da več ali manj radikalno spremenijo gospodarski, družbeni in politični sistem (ZSSR: glasnost in perestrojka), utirajo nova pota (Poljska, Madžarska, Slovenija, baltske države), ob tem pa se sprenevedajo, dajejo besedam drugačne pomene, spreminjači nazive in simbole svojih strank, zvez in gibanj, žonglirajo s pojmi in dejstvi, zahajajo v protislovja, kakorkoli že, krčevito se trudijo, da bi našli izhod ali da bi pridobili na času, ki igra proti njim. Nekje vabijo katoličane, da so soudeleženi pri oblasti (Poljska), potem pa jih posljejo na Zahod moledovat za kredite, naložbe kapitala ali za podaljšanje roka odplačila dolgov. Pri tem ohranjajo vse važne vzvode oblasti v svojih rokah (vojska, policija, vzgoja). Drugod podžigajo čustva nacionalizma, rasizma in zavisti (Srbija), zbirajo okoli sebe iracionalne množice na shodi in mitingih ter se postavlajo v vlogo rešiteljev svojega naroda na račun drugih narodov.

V deželah v procesu sprememb pa obstajajo skupine pravovernih komunistov, t.i.m. „zdravih sil“ (večinoma bivših oblastnikov), ki trenutno stoje ob strani, molčijo in čakajo. Česa čakajo? Da njihovi reformistični kolegi uspejo ali propadejo? Da se pojavi kak nov komunistični Mesija ali da jih v zadnjem trenutku reši kak „deus ex machina“? Zaskrbljujoč je molk potuhnjenih zdravih sil!

Alternativa med Hrvati

Avtstrijski časnikar Aleksander Orsich se je pred kratkim pogovarjal z nekdanjim najmlajšim generalom partizanske vojske, Hrvatom Franjom Tuđmanom. Čeprav je bil leta Titu zelo priljubljen, je kmalu zapustil vojaško službo ter se posvetil zgodovini. Ker pa je kritiziral režim, je bil večkrat zaprt. Ima 67 let in je predsednik opozicijske skupine „Hrvatska demokratična zveza“. To je novo politično gibanje, katerega pa hrvatska vlada še ni priznala.

V razgovoru z omenjenim časnikarjem je Tuđman dejal, da je sedanja jugoslovanska kriza v prvi vrsti posledica slabega gospodarjenja. Seveda je viden tudi moralni razpad vladajoče komunistične partije. Po njegovem mnenju pa ima sedanje stanje v Jugoslaviji svoj izvor že v letu 1918, ko se je ustavnova država južnih Slovanov. Izvod iz te splošne krize je le možen, če se vpelje brezpogojna in vsa področja obsegajoča demokratizacija javnega življenja. Tudi ogrožajoči srbski nacionalizem se ni pojavil šele pred kratkim, ker ima svoje korenine že v dobi pred letom 1918. Seveda ima krepke zagovornike tako pri srbski partiji kakor tudi pri srbskih razumnikih, ki so težko čakali, da je Tito izginil iz političnega prizorišča.

Na časnikarjevo vprašanje, kako bi označil politični profil novoustanovljene „Hrvatske demokratične zvezde“, ki je od sedanjih oblasti to-

So tudi socialistične dežele, ki ne priznavajo neuspeha svoje ideologije in s silo zatirajo vsak poizkus sprememb v smeri demokratizacije (Romunija, Kuba). Skrajni aktualen primer je Kitajska s pokolom na pekinškem trgu Tienanmen.

Komunisti na zahodu so zmedeni in ne vedo, kam in kako. Krvavi revoluciji so se menda odpovedali, marksizem ne vleče več ne mladine ne delavcev. Nimajo jim nuditi nič privlačnega in konkretnega pa tudi nobene mesijanske vizije več. Njihov tisk se izživilja v kritiziranju vsevprek in v ciničnih komentarjih brez konstruktivnih predlogov in rešitev.

Nevarnost komunizma za svet pa s tem še ni minila. Zavest propada in osmešenje socialistizma more voditi v nove oblike resentimenta, zavisti in škodežljnosti, ki so baza vseh oblik socialističnega mišljenja in udej-

njenja: „Naj se antikomunisti nikar preveč ne veselijo, kajti umirajo velike sanje človeštva! Res da smo propadli, vnaprej pa se bomo trudili, da tudi vi propadete. Česar mi nismo, tudi vi ne imejte!“

V nevarnosti je ves politični in gospodarski sistem Zahoda, ki se je zaenkrat izkazal za uspešnega, kljub vedno večji moralni razpuščenosti svojih družb. V prvi vrsti pa je pričakovati napad na katoliško Cerkev, ki je ob „somraku ideologij“ izšla kot edina moralna sila, ki še ni propadla in ki še more koga prepričati.

Sočasna nevarnost, ki preti z Vzhoda, pa je ta, da je kljub propadu komunistične ideje in gospodarskega sistema vojaški potencial ZSSR, Varšavskega pakta in Kitajske ostal nedotaknjen. Občutek brezizhodnosti oziroma obupa more pripeljati do „refleksa utapljaljajočega“ (špansko: „manotazo del ahogado“)...

To so realna in grozljiva predvičevanja za bodočnost, ki morda ni tako daleč.

-gar

Nezaželeni gostje

Po zadnjih telefonskih novicah iz Slovenije (ponedeljek, 27. t. m.) je miting, ki bi ga pripravili srbski manifestanti v Ljubljani, 1. decembra, postal resen problem.

Pripravljalci mitinga so sicer vložili prijavo, a slovenska policija je mnenja, da je ta nepopolna, zato so jo vrnili s pripombo, naj jo organizatorji dopolnijo; a ti tega do sedaj še niso storili.

Tudi na Hrvaškem niso dali dovoljenja za prehod iz Srbije v Slovenijo.

V ponedeljek, 27. t. m. je v Ljubljani zapadel sneg, a srbski nacionalisti, so dejali, da pridejo vseeno, pa čeprav se zgodi karkoli.

V Ljubljani ne vedo, kaj na store. Vsi Slovenci so proti, saj bo miting razglašal velikosrbska stališča do Kosova, Slovenije in Jugoslavije. Taki mitingi so tudi pomagali Miloše-

viju, da je prišel na oblast, pa tudi da je vrgel črnogorske ali vojvodinske nasprotnike z oblasti. Vsi Slovenci se bojijo, da je tak miting le priložnost za kake incidente, iz katerih se lahko izcimi karkoli seveda slabko z Slovenijo.

Veliko Slovencev bo izrabilo priložnost daljšega konca tedna in odšlo ven na deželo, k sorodnikom, na vikend ali kamor koli, tako da bo Ljubljana prazna. Nekatere mlade so ravno za ta dan tudi vpoklicali na orožne vaje! Govorijo tudi, da bi za dne napovedali železničarski štrajk in tako onemogočili prevoz.

Na vsak način je problem pred vratimi. Vsi se boje, kaj je zadaj. Inše to: kmalu nato decembra prične dolgo pričakovani kongres jugoslovanske partije, kjer naj bi rešili problem srbsko-slovenskih odnosov.

Marca so volitve! In centrala bo hotela prej doseči rešitev!

vih. Po njihovem mnenju naj bi jih bilo skoro dva milijona, Hrvati pa navajajo številko 700.000 Srbsko pretiravanje naj bi imelo namen naložiti Hrvatom čim večjo krivo — ker tako obremenjen narod pač ne more imeti pravice soodločanja pri reševanju političnih problemov.

Čeprav znaša uradno jugoslovensko število padlih v zadnji vojni čez 1.700.000, so najnovejše pozivbe dokazale, da jih je bilo le okrog 850.000. Hrvati tudi trdijo, da je bilo v ustaškem koncentracijskem taborišču Jasenovac pobitih 35.000 do 40.000 oseb in ne 700.000, kakor poročajo Srbi. Te žrtve pa naj ne bi bile samo Srbi, med njimi je bilo namreč dosti Judov, Ciganov in protifašističnih Hrvatov.

Stevilke so torej ne ujemajo.

Današnji odnosa med posameznimi narodi, ki sestavljajo jugoslovensko državo, naj bi bili po besedah Tuđmana že tako zastrupljeni, da razmišlja celo uradno glasilo, če ima sploh še smisel, da živi v eni skupni državi toliko različnih ljudstev. Zato naj bi bila prava demokracija izredne važnosti, ker bi pluralizem morda le zdravilno vplival na razdraženo počutje jugoslovenskih narodov.

Tudi ljubljanska „Družina“ je v številki 41 pisala o hrvaških razmerah. Pod naslovom „V sabor naj pridejo pravi predstavniki naroda“ je objavila pismo hrvaških škofov, ki so med drugim „ostro obsodili programirani psihoški terorizem, ki je naperjen predvsem na hrvaški narod kot celota genociden“.

D-ova.

Svetu za varstvo človekovih pravic

JAVNO PISMO

Pred kratkim ste predlagali javnemu tožilstvu SR Slovenije, naj se pregledajo politični, sodni procesi med letom 1946 in 1954. Sem spadajo: Nagodetov proces, duhovniški, agentski, gestapovski procesi. V vaši vlogi nakaželete, da so nekateri ljudje bili obsojeni po krivici. Predlagate neko, vsaj simbolično, zadoščenje. Istočasno predlagate tudi podrobno preiskavo o usodi vojnih ujetnikov, domobranov. Med obema predlogoma je značilna razlika! Za prve, formalno sojene, sugerirate nedolžnost, a to ni slučaj za domobrane, mučene v nobenem procesu. Vendar to ni glavni razlog za tole pismo; gre za sledeče:

Slovenska preteklost zaznamuje od momenta napada Nemčije na Sovjetske, 22. junija 1941, pa do začetka julija 1942 dobit nasilne smrti preko 1000 naših rojakov. Ta faza naše tragedije je popisana in dokumentirana v Črnih bukvah (Ljubljana, 1944). Likvidacije je izvedla VOS, organ KPS. Ni šlo za kake sodne procese, ampak za sumarično likvidacijo ljudi, za katere se je sumilo, da ne bodo navdušeni nad novo politično oblastjo, ki se je začela formirati. Ni bil to slučaj kake izdajalske povezave z okupatorjem, niti to še ni bil čas obrožene samoobrambe prebivalstva ljubljanske pokrajine. Če smo imeli v Sloveniji med vojno in revolu-

cijo nedolžne žrtve, so to bili nedvomno ti nesrečni rojaki.

Vaša vloga, naj se preiščojo zadeve od leta 1946, ne pa one od leta 1941 naprej, je nesprejemljiva. Bolje je molčati. Pokriti s plaščem pozabe gori omenjene umore, ne omeniti turjaških žrtv — 30 pobitih ranjencev, zatona slovenske justice v kočevskem procesu, pozabiti o krvici prvega dachauskega procesa (Ilovar, Peterlin, Križ in drugi); pisati pa tisoče strani o drugem dachauskem procesu, je nedopustno takitiziranje in odstop od objektivnosti. Slovenska polpretekla zgodovina je polna take perfidne taktike, delati se demokrata s tem, da kritizira male prekrške, o velikih zločinah pa molčič ali jih celo odobravaš.

Sedanji čas liberalizacije in demokratizacije od vašega Sveta zahteva doslednost in globalen pristop do dogajanj od 1941 naprej. Slovenija, da se izogne kaosu, neredom, obračunom in maščevanju, mora vstopiti v nove politične razmere z razčlenjenimi računi in odnosi.

Naj vaša organizacija insistira o popravi samo omejenega obdobja naše zgodovine, o magnum crimen pa previdno molči? Tak prijem več škoduje kot koristi in pomen veliko pomoč onim, ki ovirajo in odlašajo demokratizacijo naše dežele.

dr. Peter Urbanc

14. novembra 1989

TRIBUNA, Ljubljana

Detronizacija Kardelja

Slovenska mladinska (socialistična) organizacija v svojem propagadnem razglasu spet razglaša, da „ne bomo spreminjali imen mest, ulic in trgov, na novo pisali poglavje v zgodovinah in leksikonih, rušili spomenikov“. Ob tem najprej funkcionarke na republiški konferenci sprašujem, v čigavem imenu razglasijo retrogradne parole! Čemu ta kvazivehementna širokogrudnost oziroma napihnjena „demokratičnost“, ko pa hkrati vsi po vrsti vemo in na lastni koži občutimo (morda nekateri res ne!?), kam so nas pripeljale mnoge osebe iz novejše slovenske in jugoslovanske zgodovinske zgodovine, po katerih se danes morajo imenovati mesta, ulice in trgi, ki nam z mnogih spomenikov žugajo, kričijo in kažejo proti nekim „vizijam“, zradi katerih so danes naše zgodovinske knjige in leksikoni ena sama poslejšnjih laž.

Morda bo kdo rekel, da pretiravam, vendar vsak, ki naše zgodovinopisje pozna, ve, kako je le-to pristransko, prečiščeno in tendenciozno. Novejša slovenska zgodovina, vse do danes, je sestavljenih iz pustošenj skrajnostnih ideologij ter pridnih izvrševanj teh ideologij. Vemo, da je komunizem likvidiral na tisoče Slovencev, da so na drugi strani domobranci šli v masovno smrt v grozljivo pohlevnih držah, da je komunizem občutimo (morda nekateri res ne!?), kam so nas pripeljale mnoge osebe iz novejše slovenske in jugoslovanske zgodovinske zgodovine, po katerih se danes morajo imenovati mesta, ulice in trgi, ki nam z mnogih spomenikov žugajo, kričijo in kažejo proti nekim „vizijam“, zradi katerih so danes naše zgodovinske knjige in leksikoni ena sama poslejšnjih laž.

Še vedno smo v politični situaciji (beri: diktaturi), ko ekonomija ni sposobna narediti obračuna s Kardeljevimi modeli. Mimogrede: eden izmed novoizvoljenih prorektorjev univerze, ki se imenuje po njem, nas že nekaj časa javno in privatno opozarja, da je ta sistem dober, in da se naj ne oziramo tako ihtavo po „kapitalizmu“ in naj ne „razprodajamo domovine“. Skratka: Uh in Ah!

Menda bo zdaj že jasno, da je potrebno narediti tudi simbolne geste oziroma obračun z nekaterimi simboli, ki nas katastrofalno tlačijo in dušijo. V Sloveniji bomo zaradi svoje pozname cagavosti in moderne kvazidemokratičnosti (ZSMS) moralni zimpresi detronizirati nekatere politične Svetnike ter njihove vizije hkrati — simbolno in v praksi (ustava, zakoni, ekonomija). Simbolno, s preimenovanjem Ljubljanske univerze, pa še česa... Mogoče bo kdo takoj pohitel, češ, kako pa naj Ljubljansko univerzo na novo preimenujem. Dobro bi bilo, če že kdo tako hoče poimenovanje po kakšni osebi, da nekaj časa počakamo, da se nam glave ohladijo in misli zbiristrojo oziroma da preidemo do kritizno fazo.

Zato Kardelja z univerze, ker tam nima kaj iskat!

Spomenik naši materi

Ko je naš umetnik — kipar Jože Žerovnik predlagal odboru Rožmanovega doma, da bi postavili spomenik materi-mučenici, je bil predlog navdušeno sprejet. Toda umetnik ni samo predlagal temveč si je tudi sam zamislil in izdelal to umetnino, ki bo odkrita in blagoslovljena v nedeljo. V ponos bo vsej slovenski skupnosti ter hvaležno priznanje slovenski materi-mučenici.

Govoriti o materi je težko. Dvakrat težko nekomu, ki ga je vojna vatra zagrabil in gonila skozi dogodeke in kraje, da ni bilo časa za drugo, kot iskanje sedanjosti, želja priložnosti za uničenje nasprotnega, obenem pa nujnost obrambe in samohranitve.

Le vé, naše matere, nam bi lahko pripovedovalo zgodbo žene, ki je stala na predstrazi doma in družine. Ki je v strahu čakala, molila, jokala in prosila nasilnike: „Nikarte!“ Ki je upala in hrepnela po vsem tistem, kar ji je čas nasilno iztrgal.

Kdo bi izmeril vse trpljenje, kdo popisal vso bolečino ponižanja, prezirov, zasmehovanja in groženj, kdo bi preštel pritajene solze v dolgih, prečutih nočeh, kdaj se bo vrnil tvoj sin?

Ne le, da se ni vrnil; niti mrtvega ti niso smeli položiti v naročje Še žalovati ti niso pustili za njim! Kamni bi se jokali s teboj, twoje solze pa so morale skozi grlo, da te je dušilo, kot bi te gnali na moriče.

Le v nočeh, ko si bila čisto sama, so se solze razlile. Zvezde, ki so večna luč pokoja nad brezni sinov, so jih poljubljale na tvojem upadlem, uvelem licu.

Slovenska mučenica!

Šla si skozi vsa mučenja človeške zlobe. Kar je še niso poznali, so jo uvozili iz nacistično-fašističnih ter komunističnih ječ in temnic.

Slovenska Makabejka!

Klečala, molila in prosila si pred rablji, ko so ti tvojega moža in tvoje sinove metali v ogenj kakor razklana polena. Nazadnje so vrgli še tebe.

Stala si ob križevem potu kot mati Kristusova, ko so jih gnali zvezane na bodeči žici — twoje sinove. Niti vode jim nisi smela ponuditi ne obrisati krvavi pot s čela! Ko so odšli, si se zgrudila v prašno cesto in poljubljala stopinje njih, ki se niso vrnili nikoli več.

Skrivala si jih kakor kokljka pišečeta pred jastrebom, pa so vdrli v hišo in poklali vseh pet, enega za drugim! Zadnji — v zibelki je izhropel

z nožem pripet na krvavo posteljico!

Z 'ažjo so te izvabili — nosečo, pod hrib Pugled —, da bi še enkrat videla ugrabljene moža in sina. O-goljufano in onečašeno so te — sredi zime — golo zaprli v drvarnico. Z ledeniimi prsti si hotela greti še nerojeno dete, dokler ti ga niso izrezali in vrgli lačnim psom. Namesto njega pa so ti pod krvaveče srce zašli — mačka!

V Kočevski Rog si šla iskat ogledane, razmetane kosti. Povila si jih v zakmašno ruto in odnesla na vaki britof —, da bo moj sin vsaj pozival v žegnani zemlji!

Dovolj! Beseda ne more več! Ti, mati, pa si vse to prestajala v živo!

Slovenska junakinja!

Samo nerazumljiva božja Previndost, ki je dopustila, da se je na Slovenskem odprl pekel, ti je v veri dala moči, da nisi obupala!

Mati naša!

Vzor vere in slovenstva!

Dolžni smo ti trojno zahvalo:

Hvala za življenje, vso skrb in vzgojo!

Hvala za moč vere in ponos slovenstva!

Hvala za tvojo nesebično, čisto ljubezen!

Kolikokrat je nismo bili vredni, kolikor je nismo znali vračati!

„Mama, če jokala zaradi mene si kedaj, daj — pozabi in ne misli več nazaj.“

Naj bo ta spomenik v zahvalo vsem našim materam. Živim v priznaju, mrtvim v počastitev!

Naj bo ta spomenik — poznam rodom — priča veličine slovenske matere-mučenice!

Naj bo ta spomenik nagrobeni kamn materam, ki so z vrnjenimi si novi padale v kočevska brezna!

Mati — samo Bog velike preizkušnje, more biti tvoj veliki plačnik.

Hvala ti. Za vse, hvala ti — mama!

Ivan Korošec

Mogoče ne veste. da ...

— da je L. Brežnjev kot šef sovjetske države odlikoval morilca slavnega Trockega, potem ko je ta po 25 letih zapora prišel v Sovjetsko zvezo...

— da bo prihodnje leto Cankarjeva založba v Ljubljani začela izdajati povojne dnevниke Edvarda Kocbek...

MLADIKA, Trst, št. 8

Okno v Slovenijo

Danes prinašamo nekaj pričevanj domačinov o tragičnih pobojih po vojski, ki jih je zbral in objavil Roman Ljeljak v mariborski reviji 7 D pod naslovom Krvava rana

10. maj 1989, Teharje, M. P.

„Kolone ljudi, verjetno iz vseh krajev Slovenije, so prihajale iz Celja proti Bukovžlaku v lager pod vasjo Vrhe. Nekega dne sem med ljudmi v koloni zagledala svojo priateljico. Skupaj sva preživili mlašost. V naročju je imela dveletno hčerkico. Še danes pomnim njen glas, poln upanja, ko me je poklical. Iškala je pomoč, iskala je mleko za svojega lačnega otroka. Steklala sem domov po mleku, vendar ji ga potem nisem smela dati. Odbij, odbij, je kričal partizan na konju, rekel mi je, da za izdajalce ni mleka. Toda otrok... sem poskušala protestirati. Ni mi pustil izgovoriti misli do konca.

Otrok mleka ni dobil, vrata lagerja so se zaprla. Priateljica z otrokom je za vedno ostala v njem. In če me danes vprašate za njeni krvidi, kaj je storila, vam ne znam odgovoriti. Ne vem.

Danes, po štiridesetih letih lahko ljudje še vedno samo skrivoma obiščejo grobove svojcev. Naša húmania družba se je potrudila, da je iz grobov naredila navadno odlagališče, bolje rečeno smetišče. Na prostor, kjer je umrlo na tisoče lju-

di, na njihove grobove danes Cinkarna vozi svoje odpadne surovine. Žalostno.“

13. maj 1989, Celje, V. D.

„Spomnjam se tistih časov. Takrat smo živelji prav ob Bukovžlaški cesti. Mladi partizani so mučili ljudi v koloni. Otroke, stare komaj nekaj let, so na silo polegali po tleh, češ, tudi vse morate poljubljati zemljo, ki so jo vaši starši izdali sovražnikom. Mnogi od teh otrok še niso znali pravilno izgovoriti niti svojega imena, kaj šele da bi vedeli, kdo so Slovenci in kdo Nemci. Ja, takšni so bili tisti časi.

V spominu nosim prizor, ki ga do smrti ne bom pozabila. Tistega jutra je bila kolona še posebno dolga. Pripeljali so ljudi od nekod iz notranosti Slovenije. Šepetalo se je, da gre za sorodnike in znance tistih, ki jim je uspelo pobegniti v roke Angloameričanov. Materje so nosile otročke v naročju, nekatere so jih vozile tudi v vozičkih. Starejši moški je v naročju nesel nekajmesecnegotročnika. Otrok se ni premaknil. Mislim, da je bil mrtev. Moški je stiskal k sebi, ga ljubkoval in jokal. Bilo je videti, da se ne zaveda resnice, da otroka ni več med živimi. Tega kratkomalo ni hotel verjeti.

Za njim je šlo mlado dekle, mislim, da mu je skušalo dopovedati, da je otrok mrtev. Rotila ga je, naj da otroka njej. Prišlo je do simbo-

Tone Mizerit

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Kot je bilo predvideno, so krajevne volitve v provinci Santa Fe potekle po novih pravilih argentinske politične stvarnosti: ljudje ne volijo več strank, marveč volijo, vsaj v veliki meri, kandidate, može, osebnosti. To je pojav, ki ga bodo sociologi in psihologi verjetno posebej preučevali, politični opazovalci pa ga zabeležijo in razlagajo po svoje, na podlagi političnega ozadja in določene trenutne stvarnosti.

VSAK PO SVOJE

Na treh volitvah so zmagali kandidati treh različnih strank. Le v okraju San Lorenzo so zmagali, prepričljivo, peronisti. Kot je bilo predvideno, so radikalni populomi propadli. V drugem največjem argentinskem mestu, Rosario, ki je bil pod županom Usandizaga močan radikalni tabor, so komaj odnesli nekaj stare slave. A tu tudi peronisti niso mogli preko nezmožnosti svojih kandidatov in kamna spetike lastnih razprtij. Zlasti na to se bodo moralni najbolj ozirati, in to po vsej državi. Pokazalo se je, so razprtje smrtna bolezni za politični uspeh. In razprtje so danes na dnevnem redu med radikalni kot med peronisti.

Vrnimo se v Rosario. Kakih 39% glasov je prejela socialistična zveza; 35% peronisti. Tako bo mesto prvič v zgodovini imelo socialističnega župana. Borba je bila huda in najbolj ozirati, in to po vsej državi. Pokazalo se je, so razprtje smrtna bolezni za politični uspeh. In razprtje so danes na dnevnem redu med radikalni kot med peronisti.

Naj bo ta spomenik v zahvalo vsem našim materam. Živim v priznaju, mrtvim v počastitev!

Naj bo ta spomenik — poznam rodom — priča veličine slovenske matere-mučenice!

Naj bo ta spomenik nagrobeni kamn materam, ki so z vrnjenimi si novi padale v kočevska brezna!

Z hujšje je bilo v provinciali pre-

stolnici. Tam je zmagal kandidat demoprogresistov. Po dolgih letih je ta stranka, vsaj na provinciali ravni, znova oživel, in to tako prepričljivo, da je njen kandidat kar podvajil število glasov peronističnega, ki je zasedel drugo mesto. Demoprogressisti so prejeli kar 60% glasov. A ponovimo, da gre tukaj za osebe, in ne za stranke. Kako bo to zadržanje volivec uplivalo na bodočih guvernerskih volitvah po raznih provincah, je težko predvidevati. Jasno je, da primeri kot Tucumán, Santa Fe, pa še Formosa ne bodo malenkosti. To tretji pozornost političnega razreda, ki si mora nenehno spraševati vest in priti do zaključka, da glasovi niso last ne stranke, ne posameznih voliteljev, marveč volivev, ki pa jih ob vsaki priliki vsak po svoje uporabljajo.

NOV PREDSEDNIK — NOVA POLITIKA?

Izid volitev v provinci Santa Fe je vlad sprejela sicer z vdanostjo, a može okoli Menema niso mogli zakriti, da so to sprejeli kot udarec, in da jih je zabolelo. Kot so radikali neko, po zmagi leta 1983, sanjali o „desetletjih“ nemotene vlade, se je peronistom zgodilo nekaj podobnega po Menemovi zmagi. Komaj par mesecov za tem že volilni rezultati rušijo v prah te sanje. Najbolj nerodno je, da se volitve odvijajo v stanju obnovljenih gospodarskih težav, ob visokem dolarju in razgretiem finančnem sistemu.

Slišijo se prvi glasovi, ki trdijo, da dejansko nova gospodarska ekipa prvzaprav nima pravega gospodarskega načrta. Plan BB (Bunge y

PISMA BRALCEV

Prijateljem, ki me ob tukaj objavljajo novicah (prim. „O nas pišejo“, Svobodna Slovenija, št. 41) ali pa ob zasebnih pismih iz domovine sprašujejo o ponatisu ali nameravanih ponatisih mojega pisanja v Sloveniji, bi želel sporočiti:

Doslej nisem nikomur v domovini dal dovoljenja za kakršenkoli ponatis in ga tudi v bodoče ne mislim dati, vse dotlej, dokler mi ni povsem jasen okvir, v katerem bi naj ponatis izšel in dokler nimam zagotovil (gre za pisanja, objavljenia pred desetlji...), da bi s ponatisom mogla izdati tudi kakšna moja sedanja priporuba.

Ne dvomim o dobrih namenih ljudi, ki v domovini z odgrinjanjem zavesi pred doslej zatrtem zdomstvom na ta način skušajo krepitec občutek enotnega slovenskega kulturnega prostora, toda, dokler obstaja nevarnost, da to informiranje služi videnju neke že dosežene vsestranske svobode, komu tretjemu morda tudi za kakšne politične mahinacije in ne zgolj svobodi našega naroda, mislim, da velja za nas vse: Iščimo, najprej „enotni slovenski demokratični oltični prostor“ in vse ostalo — tudi kulturni, pa še marsikaj druga... nam bo navrženo.

Zorko Simčič

Najbolj mu je ostalo v spominu mlađe dekle, ni imela več kot 17 let. Jokala je v prosila partizanskega oficirja, naj je ne ustrel, da ni ničesar kriva. Objemala mu je koleno v upanju, da se je bo usmilil. Toda vse je bilo zaman, partizanski oficir jo je ustrelil. Nihče ni poginil.

Alojzija Bornišek, 1. junij 1989, Košnica

„Postrelili so jih v eni noči. Mož je zjutraj po neprespani noči odšel pogledat. Jaz si nisem upala. Zemlja je bila nemarno namešana nanje. Ven so štrele roke, noge. Spomnjam se smrda, ko so trupla zaradi topote začela razpadati. Mož je pomagal furmanom prekriti trupla do konca.“

Moram povedati, da vojne tukaj nismo čutili; grozote sem doživeljevale še po vojni in prav tukaj pred mom hišo. Rojena sem leta 1903 in upam, da glede na starost ne bom imela problemov, ker sem vam vse to povedala. Veste, bilo je grozno. Mladi si tega ne morete predstavljati.

Prav je, da o tem pišete, da vsi drugi, ki bodo šele prišli na svet, zvedo vso kruto resnico preteklega časa. Meni ni vojna prinesla nič lepšega, boljšega, nič revolucionarnega, kot to vsak dan poslušam po radiju. Rodila sem se revna in takšna, kot vidite, bom tudi umrla.

In še nekaj: mesec maj je najbolj nesrečen mesec, zato ga ne slavite več kot mesec mladosti. Bil je preveč krvav. To je mesec žrtev.“

Born, ime argentinske velekorporacije ni nič drugega kot pospešitev poljedeljskih izvozov, znižanje državnih stroškov in veliki, a težko in počasno izvedljivi načrti privatizacij. Kot smo če parkrat omenili, pa se vlada doslej ni dotaknila, in nič ne kaže da bi se kmalu, finančnega sistema, ki izhaja izza leta 1977, ko je poseben zakon pod Martínez de Hozom institucionaliziral špekulacijo in neproduktivno množenje kapitalov. In dokler se tega sistema nihče ne dotakne, bo temelj vsake spremembe šibek; ne bo mogoče govoriti o pravi „produkтивni revoluciji“.

Zrtev nemoči spremeni dani položaj, in tudi žrtev nemoči pred skakanjem in padanjem dolarja, se je te dni moral posloviti predsednik Centralne banke Javier González Fraga. Na njegovo mesto — izredno počasno v vseh političnih krogih — je Menem imenoval strokovnjaka, izkušenega ekonomista iz krščanskega tabora. Egidio Ianella je 68 letni banknik, ki je bil na tem mestu že parkrat v času vojaške vlade. Tu se vidi, da predsednik ni izbral po politični barvi, marveč po zmožnosti. Kaj bo mogel storiti Ianella? Kaj malo, če se istočasno ne bodo spremenile razne str

Praznovanje 29. oktobra

Mendoza

Letos je naš Slovenski dan z Dnevnim slovenske zastave vpadel prav na nedeljo, 29. oktobra. Pripravili smo v okviru Društva Slovencev prav lepo in zanimivo slavlje.

Po slavnostni skupini maši v Domu, smo se takoj zbrali na dvorišču, kjer smo slovesno pozdravili pravkar zasajeno lipo, ki bo v Domu oznanjala in ohranjala našo slovensko zavest.

Društveni predsednik inž. J. Šmon je spregovoril kratke priložnostne besede:

"Lahko rečemo, da naša mendoška skupina predstavlja mladiko, ki ni imela prostora, da zraste na domači zemlji, ampak si je z lastnim življenjskim sokom priborila življenje na tujem."

Po 40 letih našega tukajnjega življenja poganja tu mladika, ki bo ostala priča „resnice in pravice“ iz najhujših časov našega naroda.

Naj nam ta lipa v našem Domu ne ostane samo simbol naše narodne identitete, ampak naj nam ostane kažipot v integracijo z matično Slovenijo, Slovenijo v zamejstvu, v zdomstvu in v svetu!

Naj nam budi to zavest in vrliva poguma za naše naloge v vseh odsekih naše skupnosti!"

Zbor je nato ob lipi zapel „Lipa zelenela je“, nato se je nadaljevala proslava v dvorani. Za uvod so vsi zapeli argentinsko državno himno in Prešernovo Zdravljico.

Otroci Slovenskega šolskega tečaja so pod vodstvom Lenke Božnar in ob spremljavi na harmoniju Marjane Bajde zapeli dve pesmi.

Sledil je priložnostni govor inž. agr. Janeza Grintala, ki je dejal:

Kot narod se je Slovenija dolgo vrsto let borila in delala za samostojnost in svobodo vseh združenih slovenskih dežel. Bila je v začetku tega stoletja še pod habsburško monarhijo s težkimi problemi: nemško nasilje, potujčevanje, gospodarsko izrabljanie in kulturno zatiranje.

Pa se je polagoma pripravljalo ljudsko mnenje na Slovenskem in vodilo v političnem smislu v svobodo, dokler je končno ni dosegla 29. oktobra 1918.

Slovenija je postala svobodna in s svojo prvo narodno vlado stopila v skupino samostojnih narodov v sklopu državi Slovencev, Hrvatov in Srbov v Jugoslaviji.

Da je Slovenija delovala v pravilnem smislu za svojo samostojnost in avtonomnost, dokazuje Slovenska de-

klaracija, ki jo je dr. Korošec napisal 1. 1932, kjer pravi, da bi po svobodnem sporazumu in na demokratični osnovi zgradili državo enakopravnih edinic, od katerih naj bi ena bila — Slovenija.

Priznavala bi se jim narodna individualnost, ime, zastava, etnična skupnost, ekonomska samostojnost, politična in kulturna svoboda.

Škoda, da se razmere v Jugoslaviji niso tako odigravale in zgodovina je šla drugo pot.

L. 1941 se je z okupacijo ta tok demokracije prekinil. Nastala je revolucija; in komunistični režim je uenil vse politično delovanje.

To delovanje pa se je vendarle nadaljevalo v emigraciji, zlasti s tiskom in ohranjevanjem življenja, ki spoštuje vero in svobodo ter deluje za samostojno in svobodno Slovenijo.

Zadnje čase se tudi v Sloveniji že ljudje borijo za politično svobodo, kar daje upanje za pot v pravo demokratično življenje.

Osnovne misli je govornik še ponovil v španščini za navzoče člane mešanih zakonov in prijateljev. Sledila je daljša recitacijska točka, v kateri so sodelovali: pevski zbor, recitator-solist, lektor, posamezniki.

Točko je pripravil Rudi Hirschberger, petje pa je vodil prof. B. Bajuk.

Med posameznimi odstavki je zbor zapel „Rož, Podjuna, Zila“; „Bog in Slovenija“; ponarodelo „O kraj Venetin“ in „Slovenija v svetu“.

Za sklep programa je društveni kulturni referent Miha Bajda ob razdeljenih letakih navzočim predstavil umetniško ustvarjanje osebnosti Florijana Hafnerja, mendoškega rojaka Jeseničana. Društvo je namreč za odmor pred skupnim kosilom pripravilo v preddverju razstavo Hafnerjevih umetniških slik.

B.

Bariloche

Misljam, da nam je bilo vsem prav, da smo lahko praznovali slovenski narodni praznik na nedeljo. Saj se je tako vsa proslava vrnila na sam zgodovinski datum in s celotnim programom.

Ob enajstih dopoldne se je zbralo veliko število rojakov na Trgu narodnosti skupin (Plaza de las Colectividades). Moške in ženske narodne noše so poživile sestanek v sončnem in hladnem bariloškem jutru. Pristopovala sta v začetku bariloške občine predsednik bariloškega mestnega sveta dr. Carlos Miguel Fer-

nández in občinski tajnik Naumann, prišli pa so tudi predstavniki drugih narodnosti: Hrvatje, Nemci in Italijani. Slovensko in argentinsko zastavo sta dvignila Dinko Bertoncelj in dr. Fernández, v imenu našega društva pa je glasno in jasno govorila tajnica Marjana Reven. Neslovensko občinstvo je pojasnila pomen 29. oktobra za Slovence, omenila karantanjsko kneževino, potem pa prešla na naše bivanje v novi deželi, ki nam je dala dom. Pesem „Oče, mati, bratje in sestre“ je zaključila proslavo na javnem trgu, nato pa smo goste povabili v Planinski stan, kjer smo jih počastili z majhno zakusko.

Medtem se je v Stanu že zbrala le-pa skupina Slovencev in po skupnem konsilu je prišel na vrsto slovenski del sporeda. Andrej Arnšek je deklamiral Vodnikovo „Ilirijo oživljeno“ in Aleksander Žužek je govoril o zgodovinskih prilikah, ki so pripeljale do 29. oktobra. Na osnovi zadnje Žebo-tove knjige „Neminljiva Slovenija“ je razložil, zakaj takrat leta 1918 zmisel samostojne Slovenije ni obstajal in zakaj so se vse tedanje slovenske stranke zedinile za državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Prešerova „Zdravljica“ je zaključila uradno proslavo, družabna zabava in ljubki otroški nastopi pa so potegnili nedeljski praznik vse do poznih popoldanskih ur.

Spominske svečanosti v oktobru je letos spremiljala še druga kulturna prireditev. V petek, 27. oktobra je bila odprta v salonu Aerolineas Argentinas razstava slikarja Ivana Bukovca, ki je v svojem umetniškem ustvarjanju posvetil dosti pozornosti bariloški pokrajini. Tokrat je razstavil 24 slik, večinoma v olju, a tudi nekaj akvarel, motivi so bili posneti skoraj vsi v Bariločah ali v kordobske province. Ni treba posebej povedati, da so vašega dopisnika navdušile slike tukajšnjih gorskih pogorij, zlasti lepa zimska slika gore Shaihueque.

Otvoriti razstave je podal povsem svojsko barvitost nastop pevskega zborja „Niños y jóvenes cantores de Bariloche“, ki ga dirigira Andrej Jan in ki je predvajal dve Gallusovi skladbi: „Resonet in laudibus“ in „In nōmine Jesu“, ki so ju peli v latinsčini. Sledili sta še dve argentinski pesmi: „Arroz con leche“ in „Si Buenos Aires no fuera así“. Slikarja je predstvil arhitekt Andrej Duh, ki je s pomočjo Zalke Arnšek tudi organiziral vso razstavo. Številno slovensko in neslovensko občinstvo se je zbralo pri otvoriti razstave, v soboto in nedeljo pa si je še druga publike ogledala lepe slike. Rojakom, ki so razstavo in prihod slikarja omogočili, se Slovensko planinsko društvo najlepše zahvaljuje.

V. Arko

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebne novice

Krsta: V nedeljo, 26. t. m. je bil krščen v slov. cerkvi Marije Pomagaj Kristjan Ivan Ašič, sin dr. Vitala in dr. Marije Aleksandre roj. Tavella. Botra sta bila José Luis Tavella in Rosana Elisabeth Giacovelli. Krstil je rev. Jure Rode.

Krščen je bil v San Justu Erik Tomaz Oblak, sin cont. Feliksa in ge. Marte roj. Urbančič. Botrovala sta ga Magdalena Žgajnar in Emil Urbančič. Krstil pa ga je prof. Franc Bergant.

Nova diplomantka: V Inštitutu Nuestra Señora del Buen Viaje je dokončala študije Andrejka Krajkaj in postal profesorica za predšolske dobe.

Iskrene čestitke!

MENDOZA

NEKAJ KRONIKE IZ ZADNJIH DNI

Omeniti moramo, da je Društvo v nedeljo, 8. oktobra po maši priredilo skupni družinski izlet v Camping Don Bosco.

NOVICE IZ SLOVENIJE

UMRLI SO od 28. av. do 6. sept. 1989

LJUBLJANO — Jože Zgonc; Bogomir Ogrin; Stane Virant; Ivan Pavšič; Marija Pavlin roj. Cimerman, 84; Branko Krašovec; Veronika Peterka roj. Končar; Mato Lekič; Marija Skopec roj. Grum; Fani Bahor roj. Vrtačnik; Karel Barbarič; Ana Sobocan; Anica Kisovec; Ivana Mrvar; Stako Stare; Antonija Ermenc roj. Krumpačnik; Antonija Mestek roj. Mohar; Vinko Kunovar; Marija Dolničar; Katica Pipan; Marjan Korbar, 80; Boris Klemeš, 68; Jože Rotar, 100, (Adamovata); Ivan Mrvar; arh. Tine Horvat; Marija Vogrinč roj. Čeh; Alojz Iavec; Majda Smole.

RAZNI KRAJI — Heda Režun roj. Zalokar, Trbovlje; Jože Fritz, Trbovlje; Jožef Tajnšek roj. Forstner, Morzirje; Terezija Justin, Tržič; Angel Braico, Koper; Franc Ribič, Polšnik; Jože Cesar, Izola; Tome Tomazin, Bl. Dobrava; Angela Ogrinc, 96, Sv. Trojica; Ivana Lavrič roj. Vovk, (Čabrovka mama), Smlednik; Jože Grmek, Tezenska Dobrava; Dominik Jurjevec, Dob Pavla Černe, Medvode; Jožeta Redek roj. Žinko, Šmartno pod Šmarjo goro; Kazimir Saunig, Trbovlje; Ivanka Janežič, Domžale; Milica Berger roj. Šuln, Trbovlje; Milka Hočvar, Dvorska vas; Jure Čop, Domžale; Anna Vertačnik roj. Zavr, Vodice; Terezija Bogolin, Brežice; Oton Dobnikar (grjolov ata), Osredek; Julka Gregorič, Škofja Loka; Betka Skapin roj. Jeršin, Split; Niko Benkovič, Bitnje pri Kranju; Vinko Ravnikar, Il. Ristrofa; Malka Vlahek roj. Murn, 67, Vavta vas; Vera Hrovat, Zagradec; Jožeta Mencej, Domžale; Franc Cepirlo, Postojna;

Naslednjo soboto zvečer pa je bil med nas v Društvo povabljen bivši provincijski minister za javna dela dr. Carlos Abihaggle, ki se rad posudi med nami, ker je poročen s Slovenko, roj. Gleščič.

Govoril nam je o svojih izkušnjah v državni službi in na splošno o političnem delu tako v justicialistični stranki kakor v parlamentarnem življenju; saj je več let deloval tudi kot senator.

OBISK MLADIH KOROŠCEV

V četrtek, 19. oktobra je prišla iz Bariloč na obisk skupina mladih Korošev, ki se posveča novemu gibanju na Koroškem pod gesлом „Slovenčina, moj jezik“. Vsi so pokazali v svojem razlaganju o udejstvovanju izredno navdušenje in razgibano dejavnost za to pomembno gibalno iniciativu.

Dva večera so bili na obisku in v razgovoru s prof. B. Bajukom, ker so izrecno želeli v podrobnosti in v vseh okoliščinah slišati o naši usodi v Vetrinju in nato po vsem Koroškem pod Angleži in še čez.

V petek so čez dan obiskali mendoške okoliške posebnosti in zanimivosti ter nekatere vinarne. V soboto so jih peljali do Kasteličeve koče v Los Penitentes, obiskali so navrno zanimivost Puente del Inca in se pomudili ob grobu pok. Jožeta Kastelica.

Zvečer se je zbralo dokaj naših ljudi v Domu, kjer so jim mladi Korošci podrobno in na široko razlagali svoje delovanje na Koroškem.

Ob naših podobnih jezikovnih težavah je njihovo priporočanje bilo zlasti za naše mlade resna vzpodbuda! Zato se je po predavanju ob mizah v radostnem razpoloženju razvil še živahan razgovor.

V nedeljo, 22. oktobra smo se najprej združili vsi pri skupni slovenski maši. Nato pa so se Korošci pričeli naši mladini, ki je poromala peš v Chacras de Coria k Janezu Čukatiju, začasnemu tamožnjemu župniku.

Pri povratku „Na Zelenico“ jih je tamkaj pričakovalo lepo število naših mladih družin, katerim so mladi gostje spet predstavljali in razlagali svoje zanimive izkušnje.

Upajmo, da bo ta tako zanimivi obisk pričkal tudi našim mladim, kaj se lahko doseže z lastno iniciativo, če ima človek veselje in navdušenje do svojega idealja. Želimo pa končno, da bi se ti naši, v Menodži poročeni prijateljski stiki v božičnosti ohranili in poglobili!

Bb

Razstava Marjana Gruma

Na razstavljal v Kulturnem centru v San Isidru, na občini v Vicente López, kulturnem centru v San Martinu, galeriji Fra Angélico ter v Residencia Ripamonte.

Njegova dela pa so stalno nameščena v Kulturnem centru San Martin, Muzeju José Hernández v Villa Ballester, muzeju A. Schell v San Luisu ter na vhodnem bulvarju v San Juanu.

Na tej svoji prvi razstavi med Slovenci je v gornji dvorani Slovenske hiše razstavil svoje slike, ki so v glavnem vsebovale motive iz Boce; izžarevale so močan kolorit, delno ekspressionistične in dobro so zadele ta južnajški del mesta. Poleg njih je bilo še nekaj manjših motivov iz pampe.

Največ pozornosti pa so pritegnile njegove skulpture, saj podobne tehnike nima nobeden od tukajšnjih slovenskih kiparjev. Večinoma so bile iz varjenega železa, nekatere sentimentalne, (poljub, itd.), lirične in tudi močne in eksplativne (Proti splavu, itd.). Te so bile zelo všeč vsem prisotnim, ki so si ogledali razstavo v velikem številu.

Razstavo je odprl vodja likovnega odseka arh. Jure Vombergar, ki je kratko nakazal umetnikovo pot. Veseli smo, da nam je slovenski kipar pokazal svojo umetniške zmožnosti in prepričani smo, da bo še večkrat razstavljal v naši skupnosti. Vendar je bilo še nekaj manjših motivov iz pampe.

N

MLADININ INTERVJU

Mladina št. 33; 29. septembra.

Naše delovanje je usmerjeno v Slovenijo

DR. PETER URBANC — VODILNI SLOVENSKI POLITIČNI EMIGRANT

Med vojno se ne angažira na nobeni strani. Nekaj časa prebjeg v nemških zaporih. Za dva dni ga priprejo domobranici. Njegov oče sprva sodeluje v OF, v začetku oktobra 1941 mu zabiča: „Roke proč od OF, ker dela v nasprotju z interesu slovenskega naroda“. Studira pravo, doktorira 1945. v Milanu. Premišljuje o vrnitvi. Spozna, da ni primerena oseba za socialistični eksperiment. Vizum za Čile, potem Venezuela. Leta 1951 pride v Kanado. Predsednik Slovenske demokratske stranke in podpredsednik Slovenskega narodnega odbora.

• Kakšen status imate v kartoteki slovenske policije?

Kot mi je znano, me imajo za „naprotnika naroda“, kar bom prevedel v razumljivejši jezik — da sem naprotnik režima. Menda sem na črni listi tudi na meji. Kadar bom, če bom šel domov, bom

MALI OGLASI

PRODAJA
Prodam Chalet v Miramaru po ugodni ceni. T. E. 441-5111.

ZOBOZDRAVNIKI
Viktor Leber - splošna odontologija, implanteri óseo-integrados; sreda in petek od 14 do 18; Belgrano 3826 - 7. nadstr. B. San Martin - T. E. 755-1333.

ARHITEKTI
Andrej Duh - načrti, gradnje in vodstvo del v mestu in okolicu; nepremičninški posli - P. Moreno 991, 5. nadstr. "C", Bariloche, T. E. 0944-20733.

TURIZEM
Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marijeta Šenk. - T. E. 762-2840.

ADVOKATI
dr. Vital Ašič - odvetnik - ponedeljek, sreda, petek od 17 do 19, Don Bosco 168 - San Isidro. T. E. 743-5985.

dr. Franc Knavek - odvetnik; ponedeljek, torek, petek od 16 do 20. Tucuman 1455 9. nastr. "E", Capital - T. E. 45-0320 in 46-7991.

ZA DOM
POHITSTVO: za jedilnice, spalnice, dnevne sobe, moderno in angleški stil. Tine Kovačič. - T. E. 765-1682.

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjanje, odeje, zavesi, tapete, preproge. - Bolívar 224, Ramos Mejía - T. E. 654-0352

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje — Andrej Marolt, Martínez de Hoz 211, San Miguel - T. E. 664-4374.

Alpe Hogar — Stane Mehle - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

TRGOVINA
Delikatesa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadra severno od postaje Liniers).

SANITARNE NAPRAVE
Sanitarne in plinske naprave — private - trgovske - industrijske - obrobitve načrtov — Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel - T. E. 664-1656.

GOSPODARSTVO
Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10. Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 325-2127.

Kreditna zadružna SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 10. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR
Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje ob sredah od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Česárek).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO
Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 T. E. 651-1760. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 (gd. Julka Moder).

Dr. PETER URBANC
(Nad s 3. str.)

Škega piknika v Dolenjske Toplice. Že v začetku smo bili proti, da bi se vsakokratno srečanje zdomev odvijalo na škofovskem gradu Motilo naše, ker so bili tam med vojno uradi gestapa, kjer so izbirali talce. Po koncu vojne so partizani tja privilegiji Hrvate in nato še domobrance iz okoliških krajev. V gradu so jih zasliševali, mučili, v bližini pa množično likvidirali. Jasno je, da je prirejanje „piknika“ na takem mestu zelo nemoralno dejanje... Tudi v nekdanjem dachavskem taborišču so tabele z opozorili, da tam pikniki niso zaželeni.

• Med politično emigracijo obstaja več političnih skupin in strank. Je mogoče reči, da je to svojevrsten parlamentarizem?

Slovenski narodni odbor (SNO) se je sprva imenoval Narodni odbor za Slovenijo. Ko smo pozneje ime spremenili, smo hoteli poudariti, da odbor ne pogovuje Jugoslavije, ali kakšnega drugega širšega okvira. Ustanovljen je bil v tajnosti 29. oktobra 1944; glavnji pobudniki pa so bili Albin Šmajd, Miloš Stare, sedanji predsednik SNO Rudolf Smersu in drugi. Zbralo se je okrog 150 bivših poslancev in predstavnikov političnih strank. Nemci so potem pritisknili na eno krilo domobrancev, ki so jih odkrili, ko so 1. decembra 1944 proslavili obletnico ustanovitve Jugoslavije. Pripravljeni so se,

LOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 T. E. 755-1266 - Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Marija Gorše).

Cena največ štirih vrstic A 150.. za enkratno objavo, za vsak mesec — 4 številke — A 500..

Rožmanov dom**ODKRITJE SPOMENIKA NAŠI MATERI**

Odbor Rožmanovega doma vabi vse rojake k odkritju spomenika naši slovenski materi-mučenici v zahvalo in počastitev za njeno veliko žrtev. Delo je umetnila našega priznanega kiparja Jožeta Žerovnika.

Ob 11.30 uri bo slovesna sveta maša.

Po maši bo odkritje in blagoslovitev spomenika ter kratka počastitev.

Sledi kosilo (Pribor prinesite s seboj) Spomenik bo dolžnost izraza zahvale in priznanja naši materi Makabejki!

Sklep Prešernove šole na Pristavi

bo v nedeljo, 10. decembra, ob 19.

SV. MIKLAVŽ

pa bo obiskal Pristavo isti večer, a šele ob 21. uri. Miklavževa pisarna bo odprta od 18. ure.

Darujte v tiskovni sklad**Nedelja, 3. decembra****ODKRITJE SPOMENIKA NAŠI MATERI****NAŠI MATERI**

Odbor Rožmanovega doma vabi vse rojake k odkritju spomenika naši slovenski materi-mučenici v zahvalo in počastitev za njeno veliko žrtev. Delo je umetnila našega priznanega kiparja Jožeta Žerovnika.

Ob 11.30 uri bo slovesna sveta maša.

Po maši bo odkritje in blagoslovitev spomenika ter kratka počastitev.

Sledi kosilo (Pribor prinesite s seboj) Spomenik bo dolžnost izraza zahvale in priznanja naši materi Makabejki!

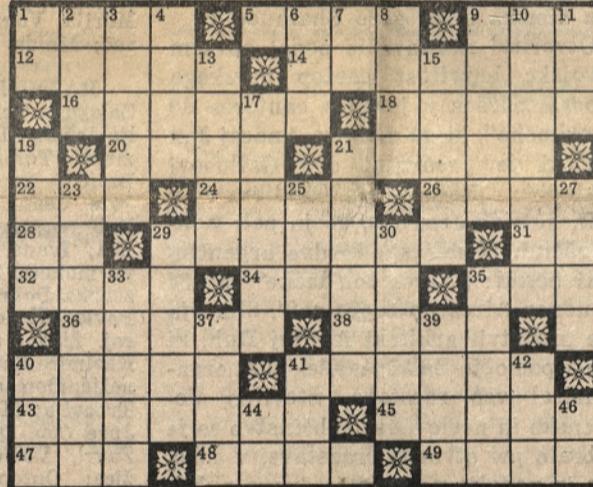
SDO**SFZ****KULTURNI VEČER OB 40-LETNICI**

9. decembra 1989 v Slovenski hiši

- Ob 19.30 uri v cerkvi Marije Pomagaj mladinska sv. maša ob prazniku Brezmadežne
- po maši:

POT ŽIVLJENJA — recitacije slovenskih modernih pesnikov Režija: Frido Beznik

Vabljeni vsi, posebno bivši predsedniki in predsednice organizacije. — Prost vstop.

KRIŽANKA

bi in meni. 9. Dvignem in premestim. 10. Nabreklo zaradi vnetja. 11. Zdrav, spočit. 13. Ime škofa Slovenske. 15. Ime naše tiskarne. 17. Naznajmo. 19. Zavrnena stvar. 21. Del celjusti. 23. Izkoristi. 25. Žensko ime. 27. Ženin o-

či. 29. Ladjina zavora. 30. Amalija. 33. Polovica polovice. 35. Čistoča. 37. Plazilka. 39. Reka, ki teče skozi Florencijo. 40. Del. 41. Vidni organ. 42. Zapora v reki ali v potoku. 44. Latinski veznik. 46. Šesta nota v glasbeni lestvici.

Navpično: 1. Oziralni zaimek. 2. Vrh, bodica. 3. Sorodnik. 4. 2. sklon števnika „trije“. 6. Doseže vrelisce. 7. Vzkljik. 8. Te-

bi in meni. 9. Dvignem in premestim. 10. Nabreklo zaradi vnetja. 11. Zdrav, spočit. 13. Ime škofa Slovenske. 15. Ime naše tiskarne. 17. Naznajmo. 19. Zavrnena stvar. 21. Del celjusti. 23. Izkoristi. 25. Žensko ime. 27. Ženin o-

či. 29. Ladjina zavora. 30. Amalija. 33. Polovica polovice. 35. Čistoča. 37. Plazilka. 39. Reka, ki teče skozi Florencijo. 40. Del. 41. Vidni organ. 42. Zapora v reki ali v potoku. 44. Latinski veznik. 46. Šesta nota v glasbeni lestvici.

Načrtoval: 1. Oziralni zaimek. 2. Vrh, bodica. 3. Sorodnik. 4. 2. sklon števnika „trije“. 6. Doseže vrelisce. 7. Vzkljik. 8. Te-

bi in meni. 9. Dvignem in premestim. 10. Nabreklo zaradi vnetja. 11. Zdrav, spočit. 13. Ime škofa Slovenske. 15. Ime naše tiskarne. 17. Naznajmo. 19. Zavrnena stvar. 21. Del celjusti. 23. Izkoristi. 25. Žensko ime. 27. Ženin o-

či. 29. Ladjina zavora. 30. Amalija. 33. Polovica polovice. 35. Čistoča. 37. Plazilka. 39. Reka, ki teče skozi Florencijo. 40. Del. 41. Vidni organ. 42. Zapora v reki ali v potoku. 44. Latinski veznik. 46. Šesta nota v glasbeni lestvici.

Načrtoval: 1. Oziralni zaimek. 2. Vrh, bodica. 3. Sorodnik. 4. 2. sklon števnika „trije“. 6. Doseže vrelisce. 7. Vzkljik. 8. Te-

bi in meni. 9. Dvignem in premestim. 10. Nabreklo zaradi vnetja. 11. Zdrav, spočit. 13. Ime škofa Slovenske. 15. Ime naše tiskarne. 17. Naznajmo. 19. Zavrnena stvar. 21. Del celjusti. 23. Izkoristi. 25. Žensko ime. 27. Ženin o-

či. 29. Ladjina zavora. 30. Amalija. 33. Polovica polovice. 35. Čistoča. 37. Plazilka. 39. Reka, ki teče skozi Florencijo. 40. Del. 41. Vidni organ. 42. Zapora v reki ali v potoku. 44. Latinski veznik. 46. Šesta nota v glasbeni lestvici.

Načrtoval: 1. Oziralni zaimek. 2. Vrh, bodica. 3. Sorodnik. 4. 2. sklon števnika „trije“. 6. Doseže vrelisce. 7. Vzkljik. 8. Te-

bi in meni. 9. Dvignem in premestim. 10. Nabreklo zaradi vnetja. 11. Zdrav, spočit. 13. Ime škofa Slovenske. 15. Ime naše tiskarne. 17. Naznajmo. 19. Zavrnena stvar. 21. Del celjusti. 23. Izkoristi. 25. Žensko ime. 27. Ženin o-

či. 29. Ladjina zavora. 30. Amalija. 33. Polovica polovice. 35. Čistoča. 37. Plazilka. 39. Reka, ki teče skozi Florencijo. 40. Del. 41. Vidni organ. 42. Zapora v reki ali v potoku. 44. Latinski veznik. 46. Šesta nota v glasbeni lestvici.

Načrtoval: 1. Oziralni zaimek. 2. Vrh, bodica. 3. Sorodnik. 4. 2. sklon števnika „trije“. 6. Doseže vrelisce. 7. Vzkljik. 8. Te-

bi in meni. 9. Dvignem in premestim. 10. Nabreklo zaradi vnetja. 11. Zdrav, spočit. 13. Ime škofa Slovenske. 15. Ime naše tiskarne. 17. Naznajmo. 19. Zavrnena stvar. 21. Del celjusti. 23. Izkoristi. 25. Žensko ime. 27. Ženin o-

či. 29. Ladjina zavora. 30. Amalija. 33. Polovica polovice. 35. Čistoča. 37. Plazilka. 39. Reka, ki teče skozi Florencijo. 40. Del. 41. Vidni organ. 42. Zapora v reki ali v potoku. 44. Latinski veznik. 46. Šesta nota v glasbeni lestvici.

Načrtoval: 1. Oziralni zaimek. 2. Vrh, bodica. 3. Sorodnik. 4. 2. sklon števnika „trije“. 6. Doseže vrelisce. 7. Vzkljik. 8. Te-

bi in meni. 9. Dvignem in premestim. 10. Nabreklo zaradi vnetja. 11. Zdrav, spočit. 13. Ime škofa Slovenske. 15. Ime naše tiskarne. 17. Naznajmo. 19. Zavrnena stvar. 21. Del celjusti. 23. Izkoristi. 25. Žensko ime. 27. Ženin o-

či. 29. Ladjina zavora. 30. Amalija. 33. Polovica polovice. 35. Čistoča. 37. Plazilka. 39. Reka, ki teče skozi Florencijo. 40. Del. 41. Vidni organ. 42. Zapora v reki ali v potoku. 44. Latinski veznik. 46. Šesta nota v glasbeni lestvici.

Načrtoval: 1. Oziralni zaimek. 2. Vrh, bodica. 3. Sorodnik. 4. 2. sklon števnika „trije“. 6. Doseže vrelisce. 7. Vzkljik. 8. Te-

bi in meni. 9. Dvignem in premestim. 10. Nabreklo zaradi vnetja. 11. Zdrav, spočit. 13. Ime škofa Slovenske. 15. Ime naše tiskarne. 17. Naznajmo. 19. Zavrnena stvar. 21. Del celjusti. 23. Izkoristi. 25. Žensko ime. 27. Ženin o-

či. 29. Ladjina zavora. 30. Amalija. 33. Polovica polovice. 35. Čistoča. 37. Plazilka. 39. Reka, ki teče skozi Florencijo. 40. Del. 41. Vidni organ. 42. Zapora v reki ali v potoku. 44. Latinski veznik. 46. Šesta nota v glasbeni lestvici.

Načrtoval: 1. Oziralni zaimek. 2. Vrh, bodica. 3. Sorodnik. 4. 2. sklon števnika „trije“. 6. Doseže vrelisce. 7. Vzkljik. 8. Te-